

Inrättande av ett råd för medicinsk-etiska frågor

Regeringen beslutar att inrätta ett råd - med ställning av myndighet - för medicinsk-etiska frågor med främst de uppgifter som framgår av bifogade promemoria.

Regeringen bemyndigar det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om hälso- och sjukvård

att tillkalla högst sju ledamöter till rådet,

att utse en av ledamöterna att vara ordförande,

att besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt rådet.

Kostnaderna för rådets verksamhet skall belasta femte huvudtitelns kommittéanslag.

Rådet för medicinsk-etiska frågor

I skrivelse den 22 november 1984, rskr 1984/85:23, har riksdagens talman anmält att riksdagen bifallit socialutskottets hemställan (SoU 1984/85:4) att regeringen skyndsamt bör överväga lämplig form för kontinuerligt informations- och åsiktsutbyte i fråga om sådan medicinsk forskning och behandling som kan anses känslig för den mänskliga integriteten eller påverka respekten för människovärdet.

Etiska frågeställningar har fått en allt större betydelse inom hälso- och sjukvården. Det gäller t.ex. frågor om befruktning utanför människokroppen, fosterdiagnostik, genforskning och dödsbegrepp.

Den medicinska forskningen ger och kommer i framtiden att ge oss nya möjligheter att undanröja orsaker till sjukdom och för tidig död samt att lindra sjukdomars symptom. Svensk forskning ligger på vissa områden i den främsta utvecklingslinjen i fråga om sådana medicinska landvinningar. Det är samtidigt uppenbart att vissa delar av forskningen och de nya behandlingsmetoderna även kommer att aktualisera svåra etiska frågor för den enskilde och för samhället.

Utvecklingen av ny teknik går ofta så fort att det är svårt för politiker och andra beslutsfattare att hålla sig väl informerade och förutse den kommande utvecklingen.

Ett rådgivande organ för medicinsk-etiska frågor bör därför inrättas.

Etiska frågor kring speciella forskningsprojekt behandlas i dag bl.a. av landstingens regionala forskningsetiska kommittéer och av etiska kommittéer knutna till de olika forskningsråden. Socialstyrelsen avser att inom kort inrätta en rådgivande nämnd med uppgift att analysera etiska frågor inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Rådet bör ta upp medicinsk-etiska frågor ur ett mer övergripande samhällsperspektiv. Det finns behov av att få en samlad bild över de medicinsk-etiska frågor som den snabba utvecklingen ger upphov till. Rådet bör därför sträva efter en helhetssyn på frågor som rör sådan medicinsk forskning och behandling som kan anses känslig för den mänskliga integriteten eller påverka respekten för människovärdet. Rådet bör ha stor frihet att behandla de frågor man finner viktiga. Frågor om människors lika värde och rätt till integritet bör emellertid ges stort utrymme i rådets arbete. I arbetet med dessa frågor är det också viktigt att ha i åtanke att den utveckling som sker på området ofta har mycket långsiktiga verkningar. Att nu mer exakt precisera rådets uppgifter är varken lämpligt eller nödvändigt. I det följande tas något upp om rådets arbetsformer och organisation.

En öppen debatt kring de medicinsk-etiska frågorna är en förutsättning för att kunna ta ställning till ny teknik och vetenskap. Det är därför viktigt att rådet kan arbeta under öppna former så att det stimulerar till debatt och ställningstaganden i frågorna. Ett av flera sätt kan då vara att anordna hearings i olika frågor.

Rådet bör också fungera som ett organ för informations- och åsiktsutbyte och bör därför samla in och väga fakta-material samt sprida kunskap om de medicinsk-etiska

frågorna. Det bör ha rollen av förmedlande instans mellan vetenskapen, folkopinionen och de politiskt ansvariga. Rådet bör när det bedöms lämpligt kunna lämna förslag till utredningsverksamhet.

En dialog mellan forskare och politiker behöver utvecklas. Politikerna har behov av att på ett så tidigt stadium som möjligt bli informerade om nya forskningsrön och nya tekniker. Forskarna å sin sida har behov av riktlinjer innan ny medicinsk teknik tas i bruk. Den snabba utvecklingen på medicinens område gör det angeläget för beslutsfattarna att få kunskaper om nya tekniker på ett mycket tidigt stadium.

Rådet skall vara ett från det löpande regeringsarbetet fristående organ.

Rådet skall bestå av sju ledamöter jämte sakkunniga. Vid behov skall rådet kunna kalla in ytterligare experter och också kunna dela in sig i arbetsgrupper när det behövs.

Ersättning till dem som deltar i rådets arbete bör ges i de former som gäller enligt kommittéersättningsförrordningen (1978:45).